

Ärende nr: 2024/625

Datum: 2025-03-14

Delrapportering

Regeringsuppdrag om enkla regelverk och rutiner

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet, med uppgift att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Det omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Svenska kraftnät utvecklar transmissionsnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, hållbar och ekonomisk elförsörjning. Därmed har Svenska kraftnät också en viktig roll i klimatomställningen.

Version Ange version
Org. nr 202 100-4284

Svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg
Sturegatan 1

Tel: 010-475 80 00
Fax: 010-475 89 50
www.svk.se

Innehåll

1	Uppdraget	4
2	Anslutningsprocessen.....	5
2.1	Förtydligat anslutningsprinciperna	5
2.2	Förtur för anslutningar som ryms inom befintligt nät.....	6
2.3	Reservation av kapacitet för allmän tillväxt	6
2.4	Villkorade avtal	6
2.5	Visualisering av kapacitet i regionala nätutvecklingsplaner	7
2.6	Kapacitetsåtgärd.....	7
3	Elmarknad	8
3.1	Enklare process för energiavräkningar.....	8
3.2	Förenklad Edielavgift	9
3.3	Ökad transparens och bättre förutsättningar för affärsmässiga beslut gällande stödtjänster	9
3.4	Standardstruktur för avtal	10
4	Övrigt förenklingsarbete	10
4.1	Förenklingsarbete avseende ombyggnad och underhåll	10
4.2	Tekniska riktlinjer	10
4.3	Delande av data	10
4.4	Leverantörsdialog	11
4.5	Tillsyn inom säkerhetsskydd	11

1 Uppdraget

Affärsverket Svenska kraftnät har av regeringen fått i uppdrag att stärka och påskynda förenklingsarbetet inklusive arbetet med regelförenklingar och processer för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen.

Arbetet ska rapporteras till Regeringskansliet årligen i en särskild rapport. Av rapporten ska framgå vilka förenklingsåtgärder för företag som verket har vidtagit och planerar, vilka hinder och möjligheter som finns i förenklingsarbetet samt vilka effekter som vidtagna och planerade förenklingsåtgärder bedöms ha för företag.

Svenska kraftnät bedriver löpande utvecklingsarbete som bland annat syftar till att förenkla regelverk och processer. I aktuellt regeringsuppdrag har Svenska kraftnät valt att fokusera på de delar av verkets arbete där verket agerar i en myndighetsroll och där vi utfärdar regler eller andra administrativa krav. Fokusområdet för rapporteringen innefattar verksamhet där Svenska kraftnät utfärdar reglering samt även områden som verket inte reglerar men där vi ställer icke förhandlingsbara krav, vilka påverkar företagen. Verket har valt att endast översiktligt redovisa sådant förenklingsarbete som görs inom områden där Svenska kraftnät själv agerar som en enskild part.

Denna delrapport utgör den andra rapporteringen av uppdraget och innehåller en övergripande beskrivning av områden som Svenska kraftnät valt att fokusera på inom ramen för uppdraget.

2 Anslutningsprocessen

I januari 2024 redovisade Svenska kraftnät, i rapporten Effektivisering av processen för anslutning till transmissionsnätet (KN2023/03425), ett antal förslag som syftar till att effektivisera anslutningsprocessen och förenkla för anslutande parter att få anslutning. En av de viktigaste förändringarna som implementerats under 2024 var införandet av mognadsgrad, vilket ska bidra till att säkerställa att de mest mogna projekten är de som får kapacitet, mindre mogna projekt ska inte kunna blockera. Utöver införandet av krav på mognadsgrad i anslutningsprocessen har under 2024 även flera andra förslag från rapporten tagits vidare av Svenska kraftnät och implementerats i processen. Dessa förslag kommer även att föras in i en uppdaterad Vägledning för anslutning till Stamnätet som vi kommer remittera till branschen under början av 2025. Nedan redovisas några av dessa åtgärder.

2.1 Förtydligat anslutningsprinciperna

Svenska kraftnät har under många år agerat enligt anslutningsprinciper framtagna för att vara i linje med ellagen likväl som Sveriges nätstruktur, principer som ska värna ett robust, driftsäkert och samhällsekonomiskt effektivt system. Principerna innebär att den spänningsnivå som en aktör kommer att anslutas till bestäms av elnätsföretagen, varför en aktör som vill ansluta först kontaktar det lokala nätföretaget där den vill bli ansluten. Om det lokala nätföretaget anser att aktören behöver anslutas till regionnätet kommer de att meddela det. För att aktörer ska hamna rätt i kösystemet från början och inte tappa tid genom att ansöka på fel nivå, och för att nätföretagen ska kunna arbeta effektivt med anslutningsärendena, har Svenska kraftnät förtydligat dessa principer.

2.2 Förtur för anslutningar som ryms inom befintligt nät

Svenska kraftnät har utrett möjligheterna till förtur för anslutningar som ryms inom befintligt nät. Där det inte finns en kö på grund av att fler gör anspråk på effekten är en sådan förtur möjlig. Denna hanteringen kommer därför att förtydligas av Svenska kraftnät i vår Vägledning för anslutning till Stamnätet i nästa uppdatering som går på externremiss under första kvartalet 2025. Vi ser ett behov av att fortsätta utreda förtur för anslutningar som ryms inom ett befintligt nät. Nästa steg blir att utreda situationer där det råder en konkurrenssituation. Den utredningen kräver en djupare juridisk analys och konsekvensutredning. Svenska kraftnät planerar att starta detta arbete under 2025.

2.3 Reservation av kapacitet för allmän tillväxt

För att stora ansökningar inte ska blockera för möjligheten till allmän tillväxt av samhällen bedömer Svenska kraftnät att det finns ett behov av att på kort sikt kunna reservera överföringskapacitet för ändamålet i de punkter där det är relevant. Svenska kraftnät arbetar med att ta fram en metod för reservering av kapacitet för allmän tillväxt av samhällen med en lämplig gräns för hur mycket kapacitet som anses rimligt att reservera så det endast innebär en låg påverkan på övriga uttagskunder och producenter som väntar på kapacitetstilldelning. På längre sikt bedömer Svenska kraftnät att behovet av kapacitetsreservering för allmän tillväxt spelar ut sin roll då de långsiktiga nätutvecklingsplanerna ska omhänderta dessa behov.

2.4 Villkorade avtal

Svenska kraftnät påbörjade under första kvartalet 2024 en förstudie som utreder möjligheten att snabbare erbjuda anslutande part efterfrågad effekt, där det idag finns nätbegränsningar, genom villkorade

anslutningsavtal. Närmast planerar Svenska kraftnät att genomföra ett antal tester för att se om villkorade avtal fungerar i praktiken för att på sikt kunna möjliggöra införandet av dessa avtal på bredare front, men fortfarande givet att det är en möjlig åtgärd i det specifika fallet. Villkorade anslutningsavtal skapar förutsättningar för ett mer effektivt och ändamålsenligt anslutningsförfarande samt ökat nätnyttjande.

2.5 Visualisering av kapacitet i regionala nätutvecklingsplaner

I februari 2025 redovisade Svenska kraftnät rapporten Planering för ökad elanvändning (Regleringsbrev 2024 (KN 2023/04604 m.fl.). Av rapporten framgår bland annat att under 2024 har Svenska kraftnät arbetat med att ta fram regionala nätutvecklingsplaner. Dessa planer förtydligar vilken kapacitet som kommer finnas tillgänglig i nätet efter att förstärkningsåtgärder har genomförts och synliggör hur många som väntar på att få anslutning i regionen. Under början av 2025 publicerades regionala nätutvecklingsplaner för Skåne samt Norr- och Västerbotten, vartefter regionernas respektive nätutvecklingsplaner publiceras löpande under 2025 och 2026. Det här ger aktörerna en tydligare bild av vart kapacitet kommer att möjliggöras och vad som redan är reserverat i kö, samt vad som tilldelats.

2.6 Kapacitetsåtgärd

Svenska kraftnät har omfattande anslutningsförfrågningar av förbrukning och produktion där flera av dem är svåra att tillgodose inom de tidsramar som önskas. Det finns ett behov av en helhetslösning som innebär att andra aktörer kan säkerställa driftsäkerheten och ges ersättning om de möjliggör ytterligare tilldelning och snabbare anslutningar.

Konceptet Kapacitetsåtgärd innebär att resurser säkerställs av Svenska kraftnät genom en öppen upphandling i ett område för att kunna ansluta aktörer tidigare än vad den befintliga nätstrukturen tillåter. I samband

med upphandlingen tecknar Svenska kraftnät avtal med en eller flera leverantörer utifrån behov. Vi utreder konceptet Kapacitetsåtgärd för att det på sikt skulle kunna ingå som ett led i den ordinarie anslutningsprocessen tillsammans med nätåtgärderna. Fördelen för anslutande part är att denne erhåller sin anslutning med prima kapacitet innan nätförstärkningsåtgärderna är på plats. Den ordinarie processen för förstärkning av elnätet fortgår som vanligt.

I början av 2025 har Svenska kraftnät inlett en pilot tillsammans med Vattenfall Eldistribution för att testa konceptet i Västra Götaland. Genom en pilot i mindre skala kan styrkor och förbättringsområden identifieras vilket behövs innan konceptet eventuellt kan erbjudas fler anslutande parter med behov.

3 Elmarknad

3.1 Enklare process för energiavräkningar

Tidigare hanterades schablonavräkningar för energi av Svenska kraftnät som sedan rapporterade underlag till eSett¹. Detta föranledde fördröjningar i kontroll av obalanser samt att aktörerna var tvungna att ha kontakt med både Svenska kraftnät och eSett för att felsöka och rapportera. Idag är processen förenklad genom att schablonavräkningarna enbart hanteras av eSett.

Även kapacitetsavräkningen har flyttats till eSett. Tidigare hanterades betalning av kapacitetsersättning genom att respektive leverantör av balanstjänster (BSP) fakturerade Svenska kraftnät för den kapacitet de hade tillgängliggjort. Under 2024 inkluderade vi kapacitetsavräkningen i balansavräkningen så att aktörerna inte längre behöver fakturera

¹ eSett är ett av Svenska kraftnätts intressebolag och ägs till lika delar av Svenska kraftnät, Statnett, Fingrid och Energinet.

myndigheten och vi behövde inte heller hantera fakturorna. Beloppen i sig nettas numera mellan den ordinarie balansavräkningen i ett och samma flöde vilket gör att enbart ett monetärt flöde behöver säkerställas och att aktörerna enbart har en motpart.

3.2 Förenklad Edielavgift

Ediel är namnet på ett system för elektroniskt informationsutbyte. Alla aktörer på elmarknaden använder Ediel för att kommunicera med varandra på ett standardiserat sätt. Systemet används till exempel för att rapportera mätvärden och handelsvärden eller informera om elanvändare som byter elleverantör. För att kunna använda Ediel behövs ett avtal som tecknas med Svenska kraftnät. Finansieringen av Ediel sker genom att en särskild Edielavgift betalas in till myndigheten. Avgiften har under många år varit baserad på en fast avgift och en volymavgift som var svår att räkna ut samt svår att förstå för aktörerna. Under 2024 ändrade vi avgiftsmodellen till att enbart vara en fast avgift som fakturerades en gång per år istället för två gånger per år samt att den volymbaserade komponenten togs bort helt.

3.3 Ökad transparens och bättre förutsättningar för affärsmässiga beslut gällande stödtjänster

Svenska kraftnät har utökat informationen på vår externa webbsida gällande balansmarknaderna och samlat informationen för att bespara aktörer tid att leta. Därtill har vi publicerat en utblick över marknaderna och förväntad framtida efterfrågan av stödtjänster i december 2024. Detta bidrar till att aktörerna på ett enklare sätt kan bygga sitt business-case och att alla har tillgång till samma data, [Balancing market outlook 2030](#). Vi har också börjat publicera marknadsrapporter för frekvenshållningsreservmarknaderna varje månad för ökad service till marknadens aktörer, [Marknadsanalys balanstjänster | Svenska kraftnät](#).

3.4 Standardstruktur för avtal

Svenska kraftnät har etablerat en standardstruktur för avtal som gäller avhjälpande åtgärd. Detta underlättar vid upphandling då formatet är känt för leverantörerna (avtalsparter) samt underlättar även för Svenska kraftnät vid framtagande av upphandlingsdokumentation.

4 Övrigt förenklingsarbete

4.1 Förenklingsarbete avseende ombyggnad och underhåll

Under 2025 kommer vi fortsätta utveckla området med introduktion av fler digitala tjänster som våra kontrakterade leverantörer ska använda för att kommunicera med oss. Det kommer i förlängningen innebära att de identifierade och godkända personer som arbetar på uppdrag för Svenska kraftnät kan rapportera direkt vid avslutad åtgärd.

4.2 Tekniska riktlinjer

Svenska kraftnät ger ut tekniska riktlinjer – SvK-TR (Svenska kraftnät - Tekniska Riktlinjer) vilka beskriver tekniska krav som Svenska kraftnät ställer på anläggningar som ingår i transmissionsnätet. Riktlinjerna publiceras bland annat på vår externa websida och vänder sig till olika intressenter. Under året har vi omarbetat ett femtontal tekniska riktlinjer för att göra dem enklare och tydligare.

4.3 Delande av data

Vi upphandlar en extern publiceringsplattform för öppna data för externa aktörer och tilldelning är planerad till mars 2025. Med öppen data avses digitaliserad och offentlig information som kan användas till valfritt

ändamål. Arbetet fortsätter också med att utveckla kraftsystemhubben för delande av data mellan olika aktörer.

4.4 Leverantörsdialog

Svenska kraftnätets inköpsfunktion för fortsatt en kontinuerlig leverantörsdialog kring hur verket kan underlätta och skapa bra förutsättningar för leverantörer att lämna anbud och genomföra projekt. Svenska kraftnät erbjuder till exempel en ny garantimall som vilar på standardavtalet ICC:s Regler för demandgarantier (Uniform Rules for Demand Guarantees, publikation 758, förkortat URDG 758). De standardkrav som anges är således mer kända av utställare av garantier än tidigare vilket underlättar för anbudslämnande leverantörer. Vidare har Svenska kraftnät sett över kravställningen avseende bankgarantier för entreprenadprojekt med låg genomföranderisk. Krav på fullgörande och garantitidsgaranti för entreprenadavtal/leveransavtal för dessa projekt är borttaget vilket är något som också underlättar i anbudsförfarandet.

4.5 Tillsyn inom säkerhetsskydd

Svenska kraftnät är tillsynsmyndighet över säkerhetsskyddet inom elförsörjningen och dammanläggningar i enlighet med säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). Inom ramen för det ansvaret hanterar Svenska kraftnät bland annat ansökningar om placering i säkerhetsklass från verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Därutöver genomför vi också samråd inför förfaranden som kräver säkerhetsskyddsavtal, såsom till exempel upphandlingar och samarbeten.

Vi har under 2024 tagit fram ett bedömningsstöd som publicerats på verkets webbsida avseende vilken information som krävs i en ansökan om samråd, Bedömningsstöd för samrådsärenden. Detta har effektiviserat processen eftersom det underlättar för sökanden att se till att ansökningarna innehåller korrekt information från början. Bedömningsstödet är också ett led i den vägledning som åligger Svenska

kraftnät inom ramen för tillsynsansvaret. Verket har även under 2024 uppdaterat en vägledning, Svenska kraftnäts vägledning Beslut om placering i säkerhetsklass, om hur verksamhetsutövare ska ansöka om placering i säkerhetsklass för personal som ska delta i säkerhetskänslig verksamhet. Till den vägledningen har fogats en bilaga med exempel som visar vilken information som krävs och hur behovet av placering i säkerhetsklass kan beskrivas. Även detta arbete har lett till att fler ansökningar inkommer med korrekt information varmed processen har underlättats.

DOKUMENT SIGNATURER

Innehållet i detta dokument är digitalt signerat.
Namn och tidpunkter visas på denna sida.

Dokumentet är signerat med Svenska Kraftnätts underskriftstjänst, SendSign